

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) ผู้วิจัยศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความรู้ เรื่อง โรคไข้เลือดออก การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกความรู้ในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
2. เพื่อประเมินทัศนคติ การป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ทัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
3. เพื่อประเมินบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างอายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้ทัศนคติเรื่องโรคไข้เลือดออก ความรู้ในบทบาท ทัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
5. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ระหว่าง เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม อื่นๆนอกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ประสิทธิภาพในการเข้าอบรม การรับรู้แผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประสิทธิภาพในการป่วยเป็นโรค

ไข้เลือดออกของบุคคลในครอบครัว และประสบการณ์ในการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกของญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน

6. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

สมมติฐานการวิจัย

1. อายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ความรู้ในบทบาททัศนคติต่อโรคไข้เลือดออก ทัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก
2. เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคมอย่างอื่นนอกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรม/ประชุม การรับรู้แผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน/ชุมชน ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประสบการณ์ในการป่วยของบุคคลในครอบครัวและประสบการณ์ในการป่วยของญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ความรู้ในบทบาททัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก สามารถทำนายบทบาทในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2,966 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 165 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 357 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 20 แห่ง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นต่ำ โดยใช้สูตรคำนวณตัวอย่าง ของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 352 คน
 กลุ่มตัวอย่างอำเภอตามเขตพื้นที่บริการสาธารณสุข ตามแนวทางของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
 นครศรีธรรมราช ซึ่งกำหนดไว้ 5 เขตพื้นที่ ๆ ละ 1 อำเภอ

ขั้นที่ 1 กลุ่มตัวอย่างอำเภอด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วย (Simple Random Sampling)
 วิธีการจับสลากแบบไม่คืนที่ (Sampling Without Replacement)

ขั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างตำบลด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วย (Simple Random Sampling)
 วิธีการจับสลากแบบไม่คืนที่ (Sampling Without Replacement) อำเภอละ 4 ตำบล

ศึกษาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มตัวอย่างทุกคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ (Test) และแบบสอบถาม (Questionnaires)

แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบทดสอบ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบและ
 สถานภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและบทบาท
 ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย
 ข้อคำถาม 6 ด้าน

1. ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรค การติดต่อ อาการของโรค
2. ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของโรค
3. ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก
4. ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิต และชีวนิสัยของยุงลาย
5. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุม ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
6. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกัน

และควบคุมโรคไข้เลือดออก

จำนวน ข้อคำถามทั้ง 6 ด้าน รวม 55 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบถูกผิด ตอบถูกได้ 1 คะแนน
 ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก
 และทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วยข้อคำถาม
 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงในการเกิดโรค
2. ด้านความรุนแรงของโรค
3. ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. ด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
5. ด้านบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บริหารส่วนตำบล

จำนวนข้อคำถามทั้ง 5 ด้าน รวม 35 ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน คือ

1. ด้านการค้นหาปัญหา และการเสนอแผนงาน/โครงการ
2. ด้านการประสานงาน และสนับสนุนกิจกรรม
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. ด้านการติดตามประเมินผลการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

จำนวนข้อคำถาม ทั้ง 4 ด้าน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ ไม่ได้ปฏิบัติ, สนับสนุนหรือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น, ปฏิบัติด้วยตัวเอง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบทดสอบ ที่สร้างนำไปตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัยของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ จำนวน 53 ข้อ กับความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ผลปรากฏว่ามีข้อคำถาม จำนวน 53 ข้อที่มีความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัย และภาษาที่ใช้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ เมื่อนำมาทดสอบความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น .72

แบบสอบถาม ที่สร้างนำไปตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัยของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ จำนวน 35 ข้อกับ ความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ผลปรากฏว่ามีข้อคำถาม ทั้ง 35 ข้อที่มีความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัย และภาษาที่ใช้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ เมื่อนำมาทดสอบความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบผู้วิจัยให้ผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งเป็นนักวิชาการสาธารณสุขในพื้นที่ แต่ละ อำเภอ จำนวน 4 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในวันประชุมสภาสมัยสามัญ ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเก็บรวบรวมส่งกลับคืนผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามผู้วิจัยให้ผู้ช่วยนักวิจัยในการกระจายแบบสอบถามให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มตัวอย่างในวันประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยสามัญ แล้วส่งกลับคืนผู้วิจัย

ได้รับแบบทดสอบ และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 357 ฉบับ จากแบบทดสอบ และแบบสอบถามทั้งหมด 450 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.3

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติคำนวณ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางประชากร ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และต่อบทบาท ใช้สถิติ t -test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มแบบสองกลุ่มอิสระ (Independent Sample) ใช้สถิติโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง มากกว่า 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ในการหาสมการทำนายการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 91.0) มีอายุระหว่าง 35 – 39 ปี (ร้อยละ 40.1) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 90.2) มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก (ร้อยละ 67.5) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 32.8) มีหน้าที่ทางสังคมอย่างอื่นนอกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ กรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 56.0) มีตำแหน่งสถานะเฉพาะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 19.9) มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้ว 2.1 – 3 ปี (ร้อยละ 54.9) โดยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้น 5 (ร้อยละ 58.3) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000.-บาท (ร้อยละ 41.2) เคยรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมาแล้ว (ร้อยละ 98.0) รับทราบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 85.4) เคยเข้าประชุมอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (ร้อยละ 68.6) รับทราบว่าในหมู่บ้าน ชุมชนของตนเองมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (ร้อยละ 95.0) เคยเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (ร้อยละ 85.2) โดยเข้าร่วมกิจกรรมทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย (ร้อยละ 79.3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเคยมีประสบการณ์จากการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของบุคคลในครอบครัว (ร้อยละ 8.1) และรับทราบว่า มีเพื่อนบ้านป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก (ร้อยละ 51.0)

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและความรู้ในบทบาท ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 โดยมีความรู้สูงสุดในด้านความรุนแรงของโรคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.94 รองลงมาคือด้าน สาเหตุการติดต่อ และการดูแลรักษาผู้ป่วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.94, 0.89 และ 0.84 ตามลำดับ

3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกทัศนคติต่อบทบาทของอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .31) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของทัศนคติ พบว่า ทัศนคติต่อด้านบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .44) มีทัศนคติด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .53) มีทัศนคติด้านโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .60) มีทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .44) มีทัศนคติด้านความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = .45)

4. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรค

ไข้เลือดออก พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทด้านการประสานงานสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.03 และมีบทบาทในการติดตามประเมินผลต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำแนกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

5.1 ลักษณะทางประชากร พบว่า อายุ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทด้านการค้นหาปัญหาและการเสนอแผนงาน/โครงการ, การประสานงาน, การเข้าร่วมกิจกรรม และการติดตามประเมินผล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

5.2 ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและความรู้ในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ($r = 0.193$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรค การติดต่อและอาการของโรค, ความรู้ในการดูแลรักษาพยาบาล และความรู้ในบทบาทที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ($r = 0.128, 0.166, 0.216$)

5.3 ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และทัศนคติต่อบทบาท ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ($r = 0.119$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะคิดด้านการป้องกันและควบคุมโรค, ทัศนคติต่อบทบาทที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ($r = 0.203, 0.189$)

6. เปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีดังนี้

6.1 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับ เพศ พบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราชในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมทุกด้าน ระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยเพศชายมีการปฏิบัติตามบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าเพศหญิง

6.2 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับ สถานภาพสมรส พบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราชในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สถานภาพสมรสโสด กับ สถานภาพสมรสคู่ มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สถานภาพสมรสฝ่าย/แยกมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.3 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับ อาชีพ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพแตกต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.4 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับ ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมต้นกับระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกับระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญากับระดับปริญญาตรี มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.5 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับหน้าที่ทางสังคมอย่างอื่นนอกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีกับหน้าที่ทางสังคมอย่างอื่นนอกจากสมาชิกสภาองค์การต่างกัน มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขด้วยมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.6 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับตำแหน่งปัจจุบันในองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งปัจจุบันในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ในด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี ตำแหน่งปัจจุบันในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีบทบาทด้านการติดตามประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับตำแหน่งเลขานุการสภาตำบล และตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับตำแหน่ง เลขานุการสภาตำบล มีบทบาทด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.7 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้นต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้นต่างกันมีบทบาทด้านการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบบทบาทเป็นรายคู่ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัดในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ 2 กับ ระดับ 4 และระดับ 3 กับระดับ 4 มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้น 3 มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้น 2,4 และ 5

6.8 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับระดับรายได้พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ระดับ 10,000 – 14,999 บาท มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากที่สุด

6.9 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับทราบ และไม่รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

6.10 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมกับประสบการณ์ในการเข้าอบรมและไม่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับไข้เลือดออก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการเข้าอบรมมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์การเข้าอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

6.11 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมระหว่างประสบการณ์ในการเข้าร่วมและไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม

6.12 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม ระหว่างการรับทราบ และไม่รับทราบแผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน ชุมชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่รับทราบแผนงาน/โครงการ มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่รับทราบแผนงาน/โครงการ

6.13 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม ระหว่างประสบการณ์ในการป่วยและไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกของบุคคลในครอบครัว พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของบุคคลในครอบครัวมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์การป่วยของบุคคลในครอบครัว

6.14 การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม ระหว่างประสบการณ์ในการป่วย และไม่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกของเพื่อนบ้าน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์ในการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของเพื่อนบ้านมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การป่วยของเพื่อนบ้าน

7. ปัจจัยทำนายที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราชในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มี จำนวน 7 ตัวแปร คือ การเคยเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก, ความรู้ในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก, ความรู้ในการดูแลรักษาพยาบาล, ทักษะคิดด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก, ทักษะคิดด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะ, ทักษะคิดต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และตำแหน่งทางด้านบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสามารถทำนายบทบาทในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ร้อยละ 19.2 และมีค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าในบทบาทการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เท่ากับ 5.63 ($p < .05$)

8. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุดร้อยละ 93.1 รองลงมาคือ การติดตามประเมินขาดความต่อเนื่อง ประชาชนให้ความร่วมมือน้อยและไม่จริงจัง .การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการขาดผู้ประสานงานหลัก คิดเป็นร้อยละ 81.4, 75.5, 66.7, และ 61.7 ตามลำดับ โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะให้มีการประสานโครงการระหว่างสถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ 63.7 รองลงมา คือ การจัดทำประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล และควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกเดือน ร้อยละ 50.0 และ 46.1 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนางานสาธารณสุขมีแนวโน้มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากสืบเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจหรือการถ่ายโอนภารกิจงานสาธารณสุขในทุกระดับ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานภายใต้เวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แม้้องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนมากเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 ที่ยังไม่มีส่วนสาธารณสุขอยู่ในโครงสร้าง แต่งานป้องกันและระงับโรคติดต่อซึ่งเป็นกิจกรรมที่อยู่ในบทบาทหน้าที่ต้องกระทำ และเป็นงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาท และปัจจัยที่มีผลต่อบทบาท ที่สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และพบประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถบริหารจัดการงานป้องกันและระงับโรคติดต่อในระดับหมู่บ้านและตำบลได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ความรู้ในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การป้องกันและควบคุมโรค และความรู้ในบทบาทอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .81 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย สติมัย (2545 : 42) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของ

คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก : ศึกษากรณี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่พบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้มาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ พินันท์ แดงหาญ และคนอื่นๆ (2541 : 86-88) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจดำเนินการควบคุมยุงลายของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าความรู้เกี่ยวกับไข้เลือดออกของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับ อบต. ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 62.6 ระดับปานกลางร้อยละ 36.2 และสมพงษ์ ฎารามุท (2541 : 76) ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดมุกดาหารพบว่า สมาชิกสภา อบต. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน อบต. อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 70.01 เพราะส่วนหนึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีตำแหน่งทางสังคม โดยเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขถึง 69 คน (ร้อยละ 69.3) มีการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ถึง 350 คน (ร้อยละ 98.0) เคยเข้าประชุม/อบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก จำนวน 245 คน (ร้อยละ 68.6) และเคยเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 249 คน (ร้อยละ 85.2) แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ เทพฤทธิ์ ขาวนิลรัตน์ (2545 : 76) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปทุมธานี พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในระดับต่ำ ร้อยละ 79 อย่างไรก็ตามสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราชยังมีความรู้เกี่ยวกับชีวนิยของยุงลาย การป้องกันและควบคุมทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่ถูกต้องในระดับปานกลางเท่านั้นในประเด็นสำคัญในเรื่อง ไข่ยุงพาหะสามารถทนต่อสภาพแห้งแล้งได้นาน ยุงพาหะชอบเกาะพักตามฝาผนังในบ้าน การเทน้ำทิ้งโดยไม่ขัดถูภาชนะไม่สามารถทำลายไข่ยุงพาหะได้ การพ่นหมอกควันไม่สามารถทำลายไข่และลูกน้ำของยุงพาหะได้ และใส่ทรายที่มีฟอส (อะเบท) เพื่อกำจัดลูกน้ำยุงพาหะลงในแหล่งน้ำโสโครก และความรู้ในระดับต่ำในประเด็นเรื่องการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงพาหะต้องทำทุกสัปดาห์ อาจส่งผลให้การปฏิบัติในการควบคุมและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายไม่ถูกต้องและไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การลดอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกไม่สำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายได้ หากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้เกี่ยวกับชีวนิยของยุงลาย และการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในระดับที่ดีแล้ว การสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก หรือแนวทางในการควบคุมทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายจะเปลี่ยน ไปจากแนวคิดเดิมๆ ที่เน้นแต่เรื่องการสนับสนุนงบประมาณจัดซื้อครุภัณฑ์สารเคมี มาเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีการ

ดำเนินชีวิตของประชาชน ซึ่งไม่ต้องใช้งบประมาณมากนัก ก็สามารถแก้ปัญหาโรค ไข้เลือดออก ในหมู่บ้าน/ชุมชนได้

2. ทักษะในการป้องกัน และควบคุมโรค ไข้เลือดออก และทัศนคติต่อบทบาทของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทัศนคติอยู่ใน ระดับสูงค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนคติต่อบทบาท ทัศนคติด้านการทำลาย แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และทัศนคติด้านโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรค ไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.08, 3.94 และ 3.74 ตามลำดับ ส่วนทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก และทัศนคติด้านความรุนแรงของโรค อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 และ 3.30 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ มณี สุขประเสริฐ (2540 :84) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ความพร้อมของครูอนามัยโรงเรียนในงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูอนามัยโรงเรียนส่วนใหญ่ มีทัศนคติต่อบทบาทหน้าที่ในงาน ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเชิงบวกร้อยละ 67.4 โดย ครูอนามัยโรงเรียนมีความภูมิใจในงานที่ทำพร้อมที่จะให้ความรู้โรค ไข้เลือดออกตระหนักถึง อันตรายของโรค ไข้เลือดออก และการประสานงานที่ดีกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแต่จะมีทัศนคติ เชิงลบในเรื่องหน้าที่การปฏิบัติงานเฝ้าระวังโรค ไข้เลือดออกในโรงเรียนว่าควรเป็นความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเทพฤทธิ์ ขาวนิลรัตน์ (2545 :76) พบว่าระดับทัศนคติต่อการป้องกัน และควบคุมโรค ไข้เลือดออกส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.2 ทัศนคติสูง ร้อยละ 13.3 จากผลการศึกษารั้วนี้ พบประเด็นที่สำคัญ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครศรีธรรมราช มีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก สูงเป็นอันดับ หนึ่ง ซึ่งแนวโน้มในการแก้ไขปัญหาโรค ไข้เลือดออกของจังหวัดนครศรีธรรมราชภายใต้ภารกิจ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จะสำเร็จลงได้อย่างดียิ่ง อย่างไรก็ตามหากพิจารณาทัศนคติใน ด้านอื่น พบว่า ทัศนคติต่อความรุนแรงของโรค ไข้เลือดออก ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แสดง ให้เห็นว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่มีความตระหนัก ถึงความรุนแรงของโรค ไข้เลือดออกอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพราะส่วนหนึ่งมาจากการ โรค ไข้เลือดออก กลายเป็นโรคประจำถิ่นของทุกชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ของ เบคเกอร์ (ดวงผา วาณิชรักษ์ 2545 : 37 อ้างอิงมาจาก Becker, M.H. and L.A. Maiman 1975 : 21 – 24) ที่อธิบายว่าการปฏิบัติจะไม่เกิดขึ้นได้ แม้ว่าบุคคลจะรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค แต่ไม่รับรู้ความรุนแรงของโรค และพบว่า การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคสามารถอธิบายหรือ ทำนายพฤติกรรมการป้องกัน โรค ได้ร้อยละ 36 และทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรค

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงมองเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระดับที่สูงอยู่ ซึ่งเท่ากับยังมองปัญหาแบบเดิมๆ ที่เป็นแบบแยกส่วน ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาโรคไข้เลือดออกยังคงเป็นแบบเดิมๆ ที่ขาดการบูรณาการทำให้สำเร็จได้ค่อนข้างยาก และยังพบประเด็นเรื่องการใช้ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย ที่ยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งประเด็นการปิดฝาโอ่งน้ำดื่ม น้ำใช้ ซึ่งมีผลต่อการควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายที่สำคัญในบ้านเรือน ที่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เหล่านี้คงเป็นสิ่งที่ภาครัฐ โดยเฉพาะสถานีอนามัยในพื้นที่ต้องเร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความตระหนัก และประเด็นที่สำคัญคือ การแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกจะต้องเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน โดยให้ท้องถิ่นเป็นแกนนำให้ได้ เพื่อให้ท้องถิ่นจะได้ค้นหา ปัญหา วางแผน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุด

3. ระดับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.98 ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ ฉะอ้อน อินทรละมุล และคนอื่นๆ (2541: 55-81) ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสุขภาพอนามัยเพื่อการบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพัทลุง พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสุขภาพอนามัยทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมปฏิบัติตามโครงการ และร่วมติดตามประเมินโครงการ ในระดับปานกลาง และประทีป รัตนญาติ (2543 : 60) ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตอนกลางลุ่มน้ำปัตตานีในการกำจัดขยะ พบว่า บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยทั้งบทบาทด้านการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายุ่ง และบทบาทด้านความร่วมมือของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง วนิดา วิระกุล และถวิล เลิกชัยภูมิ (2543 : 46) ศึกษาสถานการณ์การบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานของ อบต. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า อบต. มีความเห็นว่าบทบาทด้านการจัดกิจกรรมงานสาธารณสุขมูลฐาน ในการควบคุม ป้องกันและระงับโรคติดต่อของ อบต.อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ส่วนการศึกษาของ อรพินท์ สพฤกษ์ชัย และคนอื่นๆ (2540 :) ที่ศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยพบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องและที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดศักยภาพในการวางแผนและพัฒนา โครงการพัฒนาต่างๆที่เป็น กิจกรรมนอกกรอบกิจกรรมที่เคยทำและคุ้นเคย ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณจึงทำเฉพาะ โครงการที่ผู้บริหาร อบต.และข้าราชการสามารถเข้าใจ และสำนึกนโยบายและแผน

สาธารณสุข (2539 : 43-58) ศึกษาสถานภาพและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสถานีอนามัยในการดำเนินงานพัฒนา สาธารณสุขเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พบว่า อบต. ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.9 ไม่ทราบหรือทราบอย่างไม่ถูกต้องในบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย ทั้งบทบาทตามกฎหมายและบทบาทที่ควรสนับสนุนว่ามีอะไรบ้าง และมี อบต.เพียงร้อยละ 59.5 เท่านั้นที่ทราบถึงปัญหาสุขภาพอนามัยในเขตรับผิดชอบของตนว่ามีอะไรบ้าง และมี อบต.ร้อยละ 63.3 ที่ไม่มีความรู้ไม่เข้าใจถึงวิธีการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสุดเขตต์ เข้ม ไท (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข พบว่า การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในการนำกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขมาบังคับใช้ อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง และ วิชัย สติมัย (2545: 43) ศึกษาพบว่า บทบาทการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกในด้านการจัดทำแผนปี การจัดคณะทำงานรับผิดชอบ การประสานงานอยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลยังให้ความสำคัญกับปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยเป็นข้อมูลที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาและต้องมีการประสานงานกับสถานีอนามัยอย่างใกล้ชิดจึงจะทราบข้อมูลที่ชัดเจน จึงจะทำให้ทราบปัญหาที่ต้องชัดเจน สามารถนำไปจัดทำแผนงาน โครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ชัดเจน และอาจเป็นเพราะการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเหมือนปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โกวิทย์ พวงงาม และคนอื่นๆ (2544: 57) ที่พบว่า อบต. ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการพื้นฐานมากที่สุด โดยโครงการพัฒนาด้านสุขภาพประชาชนมีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 10-20 ของโครงการเพื่อพัฒนา และอุทัยทิพย์ เครือละม้าย และวินัย แก้วมณีวงศ์ (2543 : 37-48) ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าในปี 2543 อบต. มีการใช้จ่ายงบประมาณตามภารกิจด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่โดยอยู่ในช่วงร้อยละ 61 - 70 ถึงร้อยละ 46.3 และมากกว่า ร้อยละ 70 ร้อยละ 8.1 โดยมีการใช้จ่ายงบประมาณด้านสาธารณสุขอยู่ในช่วงร้อยละ 1-10 ร้อยละ 52.5 และจากผลการศึกษารั้งนี้ แม้ว่าบทบาทในด้านการประสานงานจะชัดเจนมากกว่าด้านอื่นแต่ก็อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยเฉพาะประเด็นการประสานเรื่องการระดมทุน คนในท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกซึ่งอยู่ในระดับต่ำ คงเป็นเพราะความเกี่ยวเนื่องกับทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังคงมองปัญหาโรคใช้เลือดออกเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำให้มีการรอเงิน และคนจากภาครัฐราชการ ทำให้บทบาทการแสวงหาทรัพยากร ทุนทางสังคมขาดหายไป

บางส่วน ต่อไปสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องแสวงหาทุนเพื่อมาเติมเต็มงบประมาณ และคนที่ทางราชการสนับสนุนมาให้ไม่เพียงพอ ในส่วนบทบาทด้านการติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน พบว่า อยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งประเด็นเรื่องงบประมาณ แผนงาน โครงการ และ ผลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออกและความรู้ในบทบาท ทักษะคิดต่อการป้องกันและควบคุมโรค และทัศนคติต่อบทบาท มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับต่ำกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรคฯ ความรู้ในการดูแลรักษาพยาบาล ความรู้ในบทบาท ทักษะคิดด้านการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ทักษะคิดต่อบทบาทในการ ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำกับบทบาทของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ซึ่งสอดคล้องการศึกษาของ มณี สุขประเสริฐ (2540 : 108) ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อความพร้อมของ ครูอนามัยโรงเรียนในงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกใน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด ปทุมธานี ที่พบว่า ความรู้เรื่องโรค ไข้เลือดออก และทัศนคติต่อบทบาทหน้าที่ของครูอนามัย มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของครูอนามัยในงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก บรรจง ตีมาก และคนอื่นๆ (2539: 34-47) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกของประชาชนจังหวัดชลบุรี พบว่า ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกของ ประชาชนในจังหวัดชลบุรี เทพฤทธิ์ ขาวนิลรัตน์ (2545: 95) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และควบคุมโรค ไข้เลือดออกขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดปทุมธานี พบว่า ทักษะคิดในการ ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการป้องกันและ ควบคุมโรค ไข้เลือดออก ส่วนความรู้เกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการ มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก และ นฤทธิ สิงห์สถิตย์ (2540: 1-5) ศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกในกลุ่มแม่บ้าน จังหวัดเลย ซึ่งเป็ นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลองโดยประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ร่วมกับการใช้ทฤษฎี แรงสนับสนุนทางสังคม พบว่า แม่บ้านในกลุ่มทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออก การรับรู้ โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค และรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามคำแนะนำ ในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันและ ควบคุมโรค ไข้เลือดออก บุญเลิศ ลิ้มทองกุล และคนอื่นๆ (ม.ป.ป. : 66-78) ศึกษาประสิทธิผลการ

ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติงาน สาธารณสุข ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น การคุ้มครองดูแลสภาพแวดล้อมและการดำเนินงานแผนด้านสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติของ อบต. เกี่ยวกับการค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การแก้ไขปัญหาตามแผนและการประเมินผลการดำเนินงานด้านสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับต่ำ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม จึงทำให้ คณะกรรมการของ อบต.ให้ความสำคัญน้อยกว่าด้านโครงสร้างพื้นฐาน และจากผลการศึกษาคั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ความรู้ในบทบาท และทัศนคติต่อบทบาท ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับบทบาทในทุกๆด้าน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขจะต้องเสริมความรู้และกระตุ้น บทบาทในส่วนนี้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเร่งด่วนต่อไป

5. การเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด นครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ระหว่างคุณลักษณะทางประชากร พบว่า

5.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพศชายและ เพศหญิงมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีบทบาทมากกว่าเพศหญิงสอดคล้องกับการศึกษา ของ ประทีป รัตนาญาติ (2543 : 66) ศึกษาบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตอนกลาง ลุ่มน้ำปาดธานีในการจัดการขยะที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างเพศชายกับ เพศหญิงมีบทบาทในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน บรรจง คีมาค และ คนอื่นๆ (2539 : 39) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดชลบุรี พบว่า การปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกระหว่างเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน และ เทพฤทธิ์ ขาวนิลรัตน์ (2545 : 85) ศึกษา การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด ปทุมธานี พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่หน่วยงานสาธารณสุขในทุกระดับตั้งแต่ระดับตำบล จนถึง ระดับจังหวัด ได้มีการกระตุ้นผู้นำชุมชน โดยเฉพาะผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลในการรณรงค์ ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ผ่านอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้นำทั้งเพศชายและหญิงได้รับทราบ และนำไปปฏิบัติในชุมชน/หมู่บ้านของตนเอง

5.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราชที่สถานภาพ

สมรสต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพสมรสโสด กับ สถานภาพสมรสคู่ มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพสมรสคู่มีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพสมรสโสด อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพสมรสคู่มีความห่วงใยในสุขภาพบุตรหลานของตนเอง และจิตสำนึกที่ต้องการป้องกันและควบคุมมิให้โรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง ทำให้มีความตระหนักในการปฏิบัติบทบาทการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าคนโสด

5.3 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป รัตนญาติ (2543 : 69) และสาธิต อิศรางกูร ณ อยุธยา (2543: 65 – 66) แต่พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพอื่น

5.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤทธิ์ สิงห์สถิตย์ (2540 : 1-5) ศึกษาพัฒนาพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในจังหวัดเลย พบว่า ระดับการศึกษาของแม่บ้านจังหวัดเลย มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของประทีป รัตนญาติ (2543 :67) ที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาของ สมพงษ์ ภูราณูท (2541 : 86) พบว่า สมาชิกสภา อบต. ที่ระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการบริหารงาน อบต. ไม่แตกต่างกัน และสาธิต อิศรางกูร ณ อยุธยา (2543 : 61) พบว่าระดับการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นภารกิจที่ค่อนข้างใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นงานที่ต้องอาศัย องค์ความรู้ในเรื่องของด้านสาธารณสุขทำให้มีผลต่อระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจากผลการศึกษารั้งนี้พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ เป็นเพราะว่าการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้แบ่งการศึกษาตามพื้นที่ ตามอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก ซึ่งอาจทำให้พื้นที่ที่โรคไข้เลือดออกไม่ได้

เป็นปัญหาสาธารณสุขสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับการศึกษาต่ำกว่ามีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับการศึกษาสูงกว่าได้

5.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีหน้าที่

สังคมน้อยต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สาริต อิศรางกูร ณ อยุธยา (2543 : 79) พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อการแสดงบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่กระทรวงสาธารณสุขได้พยายามกระตุ้นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการประชุมชี้แจงบทบาทและ ขอความร่วมมือจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมาโดยตลอด โดยเฉพาะในโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเฉลิมพระเกียรติ

5.6 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีตำแหน่ง

ต่างกัน มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน แต่บทบาทด้านการติดตามประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาริต อิศรางกูร ณ อยุธยา (2543 : 89) ที่พบว่าสถานภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท และ เทพฤทธิ์ ขวานิลรัตน์ (2545 : 87) ศึกษา การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ตำแหน่งกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่มีความสัมพันธ์กัน อาจเนื่องมาจากผลของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านทางแหล่งความรู้ต่างๆ ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งทางสังคมอย่างอื่นต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขด้วย มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมอย่างอื่น แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขด้วย มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อาจเป็นเพราะพื้นความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากหน่วยงานสาธารณสุข

5.7 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สังกัดใน

องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันมีบทบาทด้านการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกระหว่างระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น 3 มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกสูงกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้นอื่น สอดคล้องการศึกษาของ สถิตย์ รัตนบุรี (2544 : 110) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับชั้น 3 เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับชั้นอื่น ส่วนบทบาทด้านอื่น และบทบาทโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราชในทุกระดับชั้นยังให้ความสำคัญกับโรคไข้เลือดออกไม่มากพอ และมีแนวคิดในการดำเนินงานคล้ายๆกัน

5.8 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับ

รายได้ต่างกันมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤทธิ สิงห์สถิตย์ (2540 : 5) ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในกลุ่มแม่บ้าน จังหวัดเลย ซึ่งพบว่า รายได้ไม่มีผลกับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

5.9 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มี

ประสบการณ์ในการ รับทราบข้อมูล และไม่รับทราบข้อมูล มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนความเชื่อทางด้านสุขภาพที่อธิบาย ถึงแรงจูงใจด้านสุขภาพ (Health motivation) สิ่งร้ายภายนอก เช่น ข่าวสาร คำแนะนำ เป็นสิ่งผลักดันร่วมกับปัจจัยการรับรู้ต่างๆ ให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกดังกล่าวเป็นข้อมูลในการการป้องกันโรคไข้เลือดออกเฉพาะตัว หรือเฉพาะครอบครัว โดยไม่ได้มีประเด็นที่ชัดเจนในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.10 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี

ประสบการณ์ และไม่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการอบรมชี้แจงสามารถทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้าใจและนำไปสู่ความตระหนักและปฏิบัติตาม

บทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ผล ทั้งนี้จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการจัดการอบรมให้กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ นฤทธิ สิงห์สถิตย์ (2540 : 1 - 5) ศึกษาพัฒนาพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในกลุ่มแม่บ้าน ที่พบว่า การบรรยาย ประกอบสื่อวีดิทัศน์ ภาพพลิก และการสาธิต การฝึกทักษะในการสังเกตและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ยุงลาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

5.11 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี ประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกทุกๆด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษา ของ สมพงษ์ ภูราณูท (2541 : 88) ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดมุกดาหาร ซึ่ง พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประสิทธิภาพ ในการทำงาน และไม่เคยมีประสิทธิภาพ มีผลต่อบทบาทในการบริหารงานใน อบต. แสดง ให้เห็นว่ากรณีมีประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีอิทธิพล ที่สำคัญต่อบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ของสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช

5.12 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช รับผิดชอบ และไม่ทราบ แผนงาน/โครงการในหมู่บ้าน/ชุมชน มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนงาน/โครงการ ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นสิ่งที่กำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องปฏิบัติตามบทบาทตามแผนงาน/โครงการ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งจะต้องมี แผนงาน/โครงการในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในทุกหมู่บ้าน เป็นประจำทุกๆปี

5.13 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีและ ไม่มีประสิทธิภาพในการป่วยของบุคคลในครอบครัวมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพในการ ป่วยของบุคคลในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่ไม่มีประสิทธิภาพป่วยของบุคคลในครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรจง คีมา และ คนอื่นๆ (2539 : 40) พบว่า ประวัติการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

และเป็นไปตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่อธิบายว่าปัจจัยกระตุ้นได้แก่การป่วยของสมาชิก
ในครอบครัวมีผลการปฏิบัติในการป้องกันโรค

5.14 บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด

นครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกระหว่าง ผู้ที่เคยมีและไม่มี
ประสบการณ์ในการป่วยของเพื่อนบ้าน มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
ไม่แตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์ในการป่วยของ
เพื่อนมีบทบาทสูงกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ในการป่วยของ
เพื่อนบ้าน แสดงให้เห็นว่าการป่วยของเพื่อนบ้านไม่ได้เป็นปัจจัยการกระตุ้นให้สมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้

6. ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด

นครศรีธรรมราชในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วยบทบาทด้านการเสนอ
แผนงาน/โครงการ การประสานงานและสนับสนุนกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการติดตาม
ประเมินผลกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ การเคยเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออก ความรู้ในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและ
ควบคุมโรคไข้เลือดออก ความรู้ในการดูแลรักษาพยาบาล,ทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออก ทัศนคติด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะ ทัศนคติต่อบทบาทของสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และตำแหน่งทางด้านการบริหาร
ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง มีความสามารถในการ
อธิบายการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและ
ควบคุมโรคไข้เลือดออก ร้อยละ 19.2 ส่วนอีกร้อยละ 80.8 มาจากสาเหตุอื่นๆ

7. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง

พบว่ามีปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุด รองลงมา คือการขาดการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
และการประสานงานโดยส่วนใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ
ในการจัดซื้อเครื่องพ่น และสารเคมี ซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมาก สมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลควรเปลี่ยนจากการสนับสนุนด้านการจัดซื้อครุภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ มาเป็นการสนับสนุน
ด้านการจัดกิจกรรมการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายวิธีทางกายภาพหรือชีวภาพแทนและ
ควรมีคณะกรรมการร่วมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานสาธารณสุข และองค์กร
เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด นครศรีธรรมราช ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย :

1.1 ควรกำหนดโครงสร้างให้มีส่วนสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำหน้าที่ประสานแผนงาน กับหน่วยงานสาธารณสุข ในองค์การบริหารส่วนตำบลทุกระดับชั้น

1.2 ส่งเสริมการออกข้อบังคับตำบล ในการป้องกันและควบคุมลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนที่ไม่ปฏิบัติตาม ไปทำงานสาธารณะทดแทน

1.3 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วม ในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ :

2.1 การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการค้นหา ปัญหา และการวางแผนงาน โครงการ ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่

2.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นแกนหลักในการระดม พลังแกนนำชุมชนมาใช้ในการควบคุมและป้องกัน โรคไข้เลือดออก เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อตั้งพลัง และทุนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และเกิดกฎกติกาของหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

2.3 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเน้นการจัดแผนเชิงรุก โดยเฉพาะแผนงาน โครงการ ในการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ให้มากขึ้น ไม่ควรเน้นเฉพาะแผนงาน โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ และสารเคมีเท่านั้น เพื่อให้เกิดการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยโครงการเชิงรุกหมู่บ้านและ โรงเรียนปลอดลูกน้ำยุงลาย การระดมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในท้องถิ่นด้วย

2.4 ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหน่วยงานสาธารณสุขควรสนับสนุนข้อมูล และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของหมู่บ้าน

2.5 สถานีอนามัยควรเพิ่มการประสานงานกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นการเพิ่มความสัมพันธระหว่างบุคคลและ
 ประสานความร่วมมือมากยิ่งขึ้น และเป็นการเสริมความรู้เรื่องบทบาท และทัศนคติต่อบทบาทของ
 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มากยิ่งขึ้น

2.6 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการ
 ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และเกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดูแลและ
 กำจัดลูกน้ำยุงลายและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรค
 ไข้เลือดออกในหมู่บ้าน/ตำบล

2.7 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์กรภาค
 ประชาชนควรมีการประสานงาน และรับรู้ข้อมูลซึ่งกันและกันจึงจำเป็นที่ทั้ง 3 ส่วนนี้จะพัฒนาให้
 เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการงานด้านสาธารณสุขได้
 เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาของประชาชนในพื้นที่

2.8 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในแต่ละพื้นที่ ควรมีการประชุมร่วมกับสมาชิกสภา
 องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อมีการเสริมความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องโดยเฉพาะ
 ประเด็นในส่วนที่ขาด คือ ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิต และชีวนิสัยของยุงลาย ความรู้ด้านการทำลาย
 แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่ถูกต้อง ในด้านการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงด้วยวิธีทางกายภาพ และการใช้
 สารเคมีในการกำจัดยุง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องเอกสารวิจัยฉบับนี้ ศึกษาเฉพาะในบทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรค
 ไข้เลือดออกเท่านั้น จึงยังมีประเด็นการศึกษาด้านอื่นๆ อีกมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับ
 ประเด็นวิจัยสำหรับผู้สนใจที่จะดำเนินการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยวิธีประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล หรือการใช้
 พลังชุมชนในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่
2. การวิจัยเปรียบเทียบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่าง
 ตำบลที่มีอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกสูง และตำบลที่มีอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกต่ำ
3. บทบาทขององค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
 เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัจจัยเกื้อหนุนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
4. การศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เช่นเทศบาล ในการ

ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบว่าเหมือนกันหรือ
แตกต่างกันอย่างไร และผลการวิจัยจะได้มีลักษณะที่ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น

5. ความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

